

2. Закон України «Про державну службу» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст. 43.

3. Наказ Національного агентства України з питань державної служби «Про затвердження Типового порядку проведення публічного звіту керівника органу виконавчої влади» від 20.12.2016 року.

4. Закон України «Про доступ до публічної інформації» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2011, № 32, ст. 314.

5. «Типовий порядок проведення публічного звіту керівника органу виконавчої влади», затверджений Наказом Національного агентства України з питань державної служби № 277 від 20.12.16.

Черей С.В.

студент,

Сумський державний університет

ПОВНОВАЖЕННЯ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ВІДНОСИНАХ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ

Відповідно до законодавства України, Фонд є державною спеціалізованою установою, що виконує функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб. Крім цього, він має статус юридичної особи, володіє відокремленим майном, що є об'єктом права державної власності та перебуває в його повному господарському віданні. Фонд є економічно самостійною установою, що не має на меті одержання прибутку.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб визначався державною установою, яка виконувала функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб [1], але у п. 2 Розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [2] зазначається, що з дня набрання чинності цим законом попередній закон втратив чинність. Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» істотно змінено інституційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Так, зокрема правовий статус Фонду визначається ст. 3 цього закону, відповідно до якої Фонд є установою, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб слід розглядати як установу, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку (ч. 1 ст. 3 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»), можна вважати деякою мірою належним до системи органів державного управління, який здійснює регулювання участі банків у системі гарантування вкладів фізичних осіб (п. 5 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»), тобто відносин, що виникають у зв'язку із створенням і функціонуванням системи гарантування вкладів фізичних осіб, виведенням неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків (ч. 3 ст. 1 Закону України «Про систему

гарантування вкладів фізичних осіб»), а останні і є відносинами неплатоспроможності банків. У юридичній науці проблемам державного регулювання цих відносин не приділялося належної уваги, як і питанням державного управління в цій сфері.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб як державна установа виконує спеціальні функції, зокрема у сфері відносин неплатоспроможності банків. У теорії державного управління виділяють загальні, спеціальні, допоміжні функції. Загальними функціями визнаються ті, які об'єктивно притаманні процесу управління та виражають загальні закономірності управління як соціальної категорії. Через ці функції вирішуються найбільш узагальнені завдання управлінської діяльності, які відносяться до всіх суб'єктів та об'єктів управління. Спеціальні ж функції відображають специфічні сторони конкретного об'єкта управління. Основою спеціальних функцій є особливості управління певним об'єктом: державою, підприємством, організацією. Допоміжні функції призначені для обслуговування процесу управління, до них відносять, зокрема, діловодство, секретаріат, архівну та канцелярську діяльність. Хоча аналіз змісту допоміжних функцій дозволив В.Ф. Опришко зробити висновок про те, що їх можна віднести до загальних на підставі вирішення ними завдань, які виконують усі суб'єкти та об'єкти управління [3, с. 167].

Проаналізувавши законодавчо визначені функції можна скоригувати та узагальнено класифікувати такі їх види:

1. Фондоутворююча функція, сутність якої полягає в акумуляції коштів, тобто комплексі заходів з метою планомірного накопичення коштів Фонду, отриманих з джерел формування, які визначені ч. 1, 2 ст. 19 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Запропонована дефініція цієї функції як фондоутворюючої впливає із розуміння Фонду гарантування вкладів не як установи, а з точки зору коштів Фонду як децентралізованого фонду грошових коштів.

2. Регулятивна функція (функція банківського регулювання), сутність якої полягає у здійсненні нормативно-правового регулювання системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку. Регулятивна функція, слушно пише С.С. Алексєєв, – це напрям правового впливу, спрямований на те, щоб збагатити відповідну нормативну організацію суспільних відносин, їх статику і динаміку, їх функціонування відповідно до вимог об'єктивних законів суспільного розвитку [4, с. 132].

3. Контрольна функція, сутність якої полягає у здійсненні контролю за повнотою і своєчасністю перерахування зборів кожним учасником Фонду, проведенні перевірок банків щодо дотримання законодавства про систему гарантування вкладів фізичних осіб, а також участі в інспекційних перевірках проблемних банків за пропозицією Національного банку України. Функція контролю в державному управлінні, правильно акцентує увагу О.Ф. Андрійко, полягає в аналізі та порівнянні фактичного стану в тій чи іншій галузі з вимогами, які поставлені перед ними, з відхиленнями у виконанні поставлених завдань та причинах цих відхилень, а також з оцінкою діяльності й доцільності саме такого шляху. Цей контроль спрямований на конкретний

результат і шляхи досягнення такого результату, а також на усунення суб'єктивних та урахування об'єктивних перешкод при здійсненні управлінської діяльності [5, с. 221–222].

4. Інвестиційна функція, сутність якої полягає в інвестуванні коштів Фонду в державні цінні папери України. З метою реалізації цієї функції адміністративна рада Фонду затверджує засади інвестиційної політики Фонду та щорічний інвестиційний план Фонду, а виконавча дирекція Фонду має право розробляти та подавати на затвердження адміністративній раді Фонду інвестиційний план Фонду й приймати рішення про інвестування коштів Фонду відповідно до інвестиційного плану. Згідно з цим законодавець виправдано одним із джерел формування коштів Фонду у ч. 1 ст. 19 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» визначив «доходи, одержані від інвестування коштів Фонду в державні цінні папери України».

5. Гарантійна функція (функція відшкодування вкладів), сутність якої полягає у здійсненні заходів щодо організації та виплат відшкодувань за вкладами в разі прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку. Для реалізації цієї функції Фонд має право, зокрема, визначати порядок відшкодування Фондом коштів за вкладами відповідно до ст. 26–28 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»; відшкодовувати кошти за вкладами в разі прийняття Національним банком України рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку; оплачувати витрати, пов'язані із процедурою виведення неплатоспроможного банку з ринку, у межах кошторису витрат Фонду, затвердженого адміністративною радою Фонду.

6. Прогностична функція, сутність якої полягає у здійсненні прогнозування потенційних витрат Фонду на виведення неплатоспроможного банку. Для реалізації цієї функції адміністративна рада Фонду затверджує стратегію розвитку Фонду та річний план його діяльності, а виконавча дирекція Фонду складає кошторис витрат Фонду та подає його на затвердження адміністративній раді Фонду.

7. Облікова функція пов'язана з веденням реєстру учасників Фонду.

8. Відновлювальна функція, передбачає реалізацію процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку шляхом здійснення тимчасової адміністрації способами, визначеними законодавством.

9. Ліквідаційна функція, сутність якої полягає у виконанні процедури ліквідації банку внаслідок його визнання неплатоспроможним. У юридичній літературі ліквідацію визначають як припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, визнаного господарським судом банкрутом, з метою здійснення заходів щодо задоволення визнаних судом вимог кредиторів шляхом продажу його майна [6, с. 77–80; 7, с. 3–6].

Після аналізу наукової літератури з даного питання, як висновок можна зазначити, що Фонд реалізує спеціальні функції, серед яких виокремлюються основна та похідні (спеціальні) функції. Основною функцією Фонду, на нашу думку, потрібно визнати гарантійну функцію, а усі інші є похідними від основної або такими, що забезпечують її реалізацію. Втілення зазначених функцій відбувається внаслідок виконання повноважень Фонду, які

виступають як повноваження адміністративної ради та виконавчої дирекції Фонду у відносинах гарантування вкладів фізичних осіб та уповноваженої особи Фонду у відносинах неплатоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 20 вересня 2001 р. № 2740-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 5. – Ст. 30.
2. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4452-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 50. – Ст. 564.
3. Опрышко В.Ф. Народнохозяйственный комплекс: управление и право / В.Ф. Опрышко. – К.: Политиздат Украины, 1983. – 167 с.
4. Алексеев С.С. Общая теория права : учебник / С.С. Алексеев. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 565 с.
5. Державне управління: теорія і практика / [В.Б. Авер'янов, В.В. Цветков, В.М. Шаповал, С.П. Кисіль та ін.]; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
6. Баранцев П. Ліквідація підприємства : правове регулювання, оподаткування / П. Баранцев // Право України. – 2000. – № 12. – С. 77–80.
7. Кучеренко І. Підстави для ліквідації юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності / І. Кучеренко // Предпринимательство, хозяйство и право. – 2001. – № 2. – С. 3–6.